

Rozwój emocjonalny

na podstawie: B. Harwas-Napierała, J. Trempała (red.),
Psychologia rozwoju człowieka. Tom 3, Wydawnictwo Naukowe PWN,
Warszawa 2002

Rozdział 2: Rozwój emocjonalny

Plan rozdziału:

1. Emocje jako obszar badań w psychologii rozwojowej
2. Poglądy na temat natury emocji
3. Emocje w ciągu życia człowieka
4. Emocje jako obszar badań w psychologii rozwojowej

Rozwój emocjonalny jest jednym z kluczowych obszarów badań w psychologii rozwojowej. Ciało migdałowe i hipokamp są kluczowymi czynnikami wywołującymi emocje, ale są też inne czynniki, takie jak stymulacja sensoryczna, hedonistyczna, systemy motywacyjne, popędy i procesy poznawcze.

2. Poglądy na temat natury emocji

W psychologii rozwojowej istnieją różne poglądy na temat natury emocji. Teoria emocji osobnych Izarda uważa, że emocje są oddzielnymi procesami od poznania. W tej teorii emocje podstawowe to lęk, zdziwienie, złość, smutek, ciekawość, radość i wstręt, które są wrodzone, ale też częściowo wyuczone. Konstruktywiści społeczni odrzucają założenia biologiczne i podkreślają rolę kultury w kształtowaniu emocji. Podejście poznawcze zakłada, że procesy poznawcze są konieczne dla powstania emocji. Funkcjonalistyczno-organizacyjne podejście uważa, że emocje łatwo zmieniają się w odpowiedzi na zmieniającą się stymulację i są związane z regulacją działania i tendencjami do działania. Koncepcja regulacji emocji uznaje, że emocje to termin relacyjny, który odnosi się do związków jednostki ze środowiskiem.

3. Emocje w ciągu życia człowieka

Emocje zmieniają się w ciągu życia człowieka. Wczesne dzieciństwo charakteryzuje się funkcją emocji, która ma na celu zyskanie opieki rodzicielskiej. W okresie średniego i późnego dzieciństwa pojawiają się emocje konfliktowe. Dzieciństwo i dorosłość to okresy, w których występują różne lęki, a w wieku nastoletnim emocje stają się bardziej ekstremalne. U ludzi starszych pojawia się silniejsza samoregulacja emocji. Rozwój emocjonalny zależy od wielu czynników i charakteryzuje się określonymi poziomami rozwoju.

4. Koncepcje osobowości

a) Psychoanalityczna koncepcja osobowości – Freud

- struktura osobowości: id (nieświadoma, popędy), ego (świadoma, funkcje poznawcze) i superego (zawierająca normy społeczne i moralne)
- fazowość rozwoju psychoseksualnego: oralna, analna, falliczna, okres latencji, genitalna
- mechanizmy obronne: wyparcie, projekcja, racjonalizacja, regresja, sublimacja
- trudności w okresie psychoseksualnym prowadzą do zaburzeń osobowości (np. fixacja, reakcja opozycyjna)

b) Koncepcje humanistyczne – Rogers i Maslow

- osobowość to proces rozwijający się w czasie, w którym jednostka zdobywa wiedzę o sobie i swoim świecie
- samoaktualizacja – tendencja do rozwijania się i dojrzewania, potrzeby wyższego rzędu
- koncepcja Ja – rzeczywiste Ja (ja, jakie jesteśmy) i idealne Ja (ja, jakim chcemy być)
- nieuzasadniona lub warunkowa miłość przeszkadza w rozwoju osobowym

c) Koncepcje psychodynamiczne – Adler, Jung

- Adler: tendencja do doskonalenia się („nadkompensacja”), poczucie niższości prowadzi do motywacji do osiągnięć

- Jung: rozróżnienie na świadomość i nieświadomość, istnienie nieświadomej kolektywnej (unormowanej) warstwy psychiki

d) Koncepcje behawioralne – Pavlov, Skinner

- jednostka to suma zachowań, a osobowość to zespół nawyków
- zachowania kształtują się poprzez warunkowanie i wzmocnienie (nagroda, kara)
- odkrycie czynników, które wpływają na powstawanie nawyków (np. rodzaj wzmocnienia, czas i miejsce wzmocnienia)

e) Koncepcje poznawcze – Bandura

- jednostka kształtuje swoje zachowanie w oparciu o percepcje siebie i otoczenia
- samoefektywność – przekonanie, że jednostka ma umiejętności i narzędzia, aby radzić sobie w różnych sytuacjach
- uczenie się przez obserwację (np. modelowanie zachowań innych osób)

5. Zaburzenia osobowości

a) Zaburzenia osobowości typu A (dramatyczne, emocjonalne) – zaburzenia antyspołeczne, histrioniczne, narcystyczne, borderline

- trudności w nawiązywaniu i utrzymywaniu relacji interpersonalnych
- problemy z tożsamością i regulacją emocji
- trudności z kontrolą

6. Zaburzenia emocjonalne

a) Depresja

- diagnozowanie i klasyfikowanie- DSM, ICD
- czynniki ryzyka

- mechanizmy powstawania (np. model diatetyczny- H. Becka, teoria afektywna -R. Davidsona)
- leczenie (np. terapia poznawcza, farmakoterapia, terapia elektrowstrząsowa)

b) Lęki

- rodzaje (np. fobia społeczna, zaburzenie obsesyjno-kompulsyjne, zespół lęku panicznego)
- czynniki ryzyka
- mechanizmy powstawania (np. teoria uczenia się, teoria biologiczna)
- leczenie (np. terapia poznawczo-behawioralna, farmakoterapia)

c) Zaburzenia afektywne dwubiegunowe (choroba afektywna dwubiegunowa)

- objawy
- czynniki ryzyka
- mechanizmy powstawania (np. teoria biologiczna, teoria stresu)
- leczenie (np. farmakoterapia, terapia poznawczo-behawioralna, elektrowstrząsy)

d) Zaburzenia emocjonalne u dzieci i młodzieży

- zaburzenia depresyjne u dzieci i młodzieży
- zaburzenia lękowe u dzieci i młodzieży
- zaburzenia emocjonalne związane z ADHD
- zaburzenia emocjonalne związane z autyzmem

Podsumowanie rozwoju emocjonalnego człowieka, w tym teorii, funkcji emocji oraz zaburzeń emocjonalnych. Zwrócenie uwagi na znaczenie właściwej regulacji emocji dla dobrego funkcjonowania człowieka w społeczeństwie.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.